

Wat je ook steeds vaker **ruikt**

VREEMDE GEURTJES

STADS ODEUR

Benieuwd hoe Amsterdam ruikt? Dit zijn de meest typerende geuren volgens twee geurexperts.

Caro Verbeek: 'Ik stel me graag voor hoe hot in een 18de-eeuws grachtenpand geroken heeft. Een mengeling van paardengeur, een stinkende gracht, mos, schimmel – de stad was enorm vochtig destijds – en lindebloesem, dat waren geurverfrissers avant la lettre.'
Frank Bloem: 'In de zomer vind ik de geur van het zoete IJ-water, vermengd met een beetje diesel van het IJ-ponkje, heel Amsterdams.'

DE FIK ERIN

Als reactie op de vagina-geurkaars van Gwyneth Paltrow wordt door een Canadees reclamebureau een penisgeurkaars gelanceerd, die 25 euro duurder is. Op de productbeschrijving staat: 'Voor elke dollar die mannen verdienen, verdienen vrouwen 75 cent. Het is tijd om die loonkloof te verbranden.'

Waarom waren de vagina-geurkaars van Gwyneth Paltrow en de pussy-wierook van zangeres Erykah Badu binnen een uur uitverkocht? Ruiken we een nieuwe trend? 'Choqueren scoort altijd.'

tekst Inger van der Ree

MOET JE RUIKEN

Hoewel hij naar vagina schijnt te ruiken en je er een slordige 70 euro voor moest neertellen, was hij binnen het uur uitverkocht. De geurkaars die actrice Gwyneth Paltrow begin dit jaar met haar lifestylemerk Goop lanceerde, was een doorslaand succes. De *This smells like my vagina*-kaars begon als grap tussen haar en haar parfumeur Douglas Little. Ze waren samen aan het experimenteren met een combinatie van geuren van geraniums, citrusachtige bergamot, cedar, Damascusrozen en muskuszad toen Paltrow ineens zei: 'Dit ruikt naar mijn vagina.'

Enkele weken later kondigt zangeres Erykah Badu aan haar gedragen ondergoed te verknippen en te verwerken tot een nieuwe wierooklijn die de naam Badu Pussy zou dragen. 'Omdat mijn pussy mannen verandert', zo legt ze uit aan *10magazine*. Opvallend detail: ook deze wierooklijn is dezelfde dag uitverkocht. Wat maakt deze – toch op zijn minst opmerkelijk te noemen – geurproducten ineens zo populair? 'Choqueren

scoort natuurlijk altijd. Daarnaast past dit succes voor mijn gevoel in de trend van body positivity en vrouwenempowerment die nu erg veel aandacht krijgen', zegt Frank Bloem, geurkunstenaar en parfumeur bij parfumlab The Snifferoo in Overtoomse Veld. 'Stel, er komt iemand eten en jij zet die kaars pontificaal op tafel, dan maak je wel een statement.'

BABYOLIFANTJE

Maar of de visite aan de eettafel dan werkelijk een vaginageur ruikt, valt volgens hem nog te bezien. 'In theorie is het zeker mogelijk om een geurkaars of parfum te creëren dat naar vagina ruikt. In principe is elke geur te maken.' Zo maakte Bloem in opdracht van Artis de geur van een bronstige mannetjesolifant, een tochtige vrouwtjesolifant en een pasgeboren babyolifantje na. 'Maar met de combinatie van ingrediënten die Little en Paltrow gekozen hebben lijkt het me sterk dat het daadwerkelijk naar een echte lichaamsgeur ruikt. En in het geval van Erykah Badu

OPVALLEND DETAIL: OOK DE WIEROOKLIJN DIE NAAR ERYKAH BADU'S GEDRAGEN ONDERGOED RUIKT, IS DEZELFDE DAG NOG UITVERKOCHT

'LATEN WE WEL WEZEN: DEZE GEUR ZIT NOG ALTIJD IN DE TABOESFEER, GETUIGE HET AANTAL INLEGGKUISJES MET LAVENDELGEUR'

TRAIN JE NEUS

Je neus onderscheidt tien miljoen geuren, en als je hem beter leert gebruiken, gaat er een wereld voor je open. Een snelcursus van Caro Verbeek:

1. Ruik aan alles wat los en vast zit. Stel jezelf daarbij de volgende vragen: heb ik dit eerder geroken? Is dit een sterke of subtiele geur? Hoort de geur bij een jaargetijde? Is de geur warm of juist koel?
2. Doe een smell walk. Loop buiten naar iets toe waarvan je denkt dat het een sterke geur heeft, en ruik eraan.
3. Besnuffel je huisgenoten en/of je eigen lichaam: je ene oksel ruikt vaak anders dan de andere. Sluit ook je ene en dan je andere neusgat af: dat reukvermogen wisselt elke drie uur.
- 4: Ga voor een schilderij staan (of bekijk er een via Google) en kijk ernaar met in je achterhoofd de volgende vraag: wat in dit schilderij zou een sterke geur hebben? Je zult merken dat je meteen anders kijkt.

geldt: zodra je iets verbrandt, gaat de originele geur verloren. Haar wierook bevat dus vooral een extra toevoeging in de vorm van verbrand katoen of versmeuld synthetisch materiaal.
En daarmee vergroot je juist het taboe op de geur van vagina, vindt geurhistorica Caro Verbeek, die promoveerde op historische geuren en bij Mediamatic een geurenlab oprichtte. 'Want, laten we wel wezen, deze geur zit nog altijd in de taboesfeer – getuige het aantal inlegkruisjes met lavendelgeur dat verkocht wordt. Ik weet natuurlijk niet of deze dames voornemens waren dit taboe te doorbreken of dat ze vooral uit waren op een marketingstunt. Hoe dan ook denk ik dat je zo'n taboe alleen doorbreekt door mensen te laten wennen aan de echte lichaamsgeur. Met name Paltrow, die met deze kaars in feite suggereert dat haar vagina naar bloemetjes ruikt, zit hiermee juist een stap terug in de geurencapaciteit van dit lichaamsdeel.'

INDUSTRIËLE DAMPEN

Overigens zijn Paltrow en Badu niet bepaald

de eersten die spelen met het begrip geur. In de geschiedenis zijn er aardig wat kunstenaars geweest die andere luchten dan zoete parfums metjes de maatschappij instuurden. De Vlaamse kunstenaar Peter De Cupere maakte in 2014 bijvoorbeeld een Mariabeeld dat langzaam smolt en de geur van echte vagina afgaf. Een eeuw geleden gebeurden surrealisten als Duchamp en futuristen als Marinetti hun beelden en tentoonstellingsruimtes al met vreemdende luchten zoals zwavelzuur, ozon en industriële dampen', zegt Verbeek. De Italiaanse kunstenaar Clara Ursitti vult regelmatig museumzalen met lichaamsgeuren. Als bezoeker weet je van niks, je komt binnen en denkt: dit is vertrouwd, waar ken ik dit van? Je inhaleert nog eens dieper... Achteraf lees je dat het zweetgeuren zijn van mensen die hebben staan dansen op een warme zomeravond. En pas op het moment dat we ons dat bedenken, wordt het ineens iets vies. Dat zegt veel over geurtaboes; de manier waarop wij een geur ervaren en wat ons erin aantrekt of afstoot', vindt Verbeek. Ongetwijfeld hebben zo'n vaginakaars en de experimenten waarin ruikt gewerkt wordt met ongebruikelijke geuren eraan bijgedragen dat geur een andere – mogelijk meer prominente – rol gaat spelen in de maatschappij. Volgens Bloem en Verbeek is er de laatste

tien jaar in elk geval sprake van een toegenomen interesse voor ons reukorgaan. 'Mensen krijgen tegenwoordig via internet zo veel audiovisuele input dat ons zicht en gehoor, de twee zintuigen die wij de laatste eeuw het meeste aanzien hebben verschaft, behoorlijk overprikkeld raken. Daarom gaan ze steeds vaker op zoek naar andere zintuigen die we in de loop der eeuwen een beetje vergeten zijn', zegt Bloem.

ANGSTZWEET EN LEER

'Toen ik twintig jaar geleden aangaf te willen promoveren op geur en kunst werd daar behoorlijk lacherig of gereageerd', vertelt Verbeek. Nu is dat wel anders. 'Zo heb ik drie jaar geleden voor het Rijksmuseum samen met International Flavors & Fragrances (IFF), een bedrijf dat innovatieve omgang met geuren stimuleert, dertien geuren ontwikkeld gebaseerd op kunstwerken uit de hoogtepuntentour van het Rijksmuseum. Zo creëerden we een geur van het werk *De slag bij Waterloo* van Jan Willem Pieneman, die het publiek uit een klein busje kon opsmuiven.' Hoe dat rook? 'Naar een mengeling van angstzweet, natte aarde, leer, paardenhaar, buskruit en wat parfum van Napoleon. Hij droeg eau de cologne in grote hoeveelheden, ook tijdens veldslagen.'

De slag bij Waterloo, Jan Willem Pieneman, 1824.

Daarmee wordt geur meer en meer een bron van informatie. 'Toeschouwers zagen bijvoorbeeld, pas nadat ze de geur hadden geroken, veel vaker de angstige blik in de ogen van de paarden op het schilderij', zegt Verbeek. Ook in Engeland zien ze dat in. Wie welens naar de BBC kijkt, ziet regelmatig de wetenschapper Dora Goldsmith voorbijkomen die je meeneemt op een reis door het verleden aan de hand van het parfum van Cleopatra en de lucht die gepaard gaat met mummificatie. Maar of daarmee ook de geur an sich emancipeert, en we in de toekomst zelf een spraytje poeplicht opspuiten of een geurkaars met zweetsokkenger aansteken? Als het aan Christophe Laudamiel, het enfant terrible van de parfumeriewereld, ligt wél. Hij pleit voor een meer ruimdenkende parfumdindustrie die parfum doet te benaderen als kunstvorm. Ergens heeft hij een punt. Want waarom mag een beeldhouwer wel een gruwelijke sculptuur maken en een fotograaf een angstaanjagende foto verkopen, maar moet parfum altijd 'lekker' ruiken?

KLIKTIP! Kijk online geuren tutorials: Mediamatic toont de komende weken geur- en parfumvideo's op hun YouTube-kanaal.

9X THUISVERMAAK

Wie snakt naar een goeie portie cultureel vermaak heeft geluk: Amsterdamse podia gooien online wél hun deuren open.

KOMEDIEGEVOEL

Hoewel De Kleine Komedie even geen cabaretiers, muzikanten en theatermakers kan verwelkomen, verzorgt het theater wél een gevarieerd cultuur-aanbod in de vorm van Komedie Thuis. Met kijk-, luister- en leestips proberen ze je toch het Komediegevoel te geven. Je vindt er bijvoorbeeld vergaderings van cabaretgroep Vlamousse, een lied van Kiki Schippers over gebarentolk Irma Sluis, en de komedieserie *Lekker schieten*. dekleinekomede.nl

MUG ON DEMAND

Zin in een avondje theater? Kijk voorstellingen vanaf de bank met Mug on demand. Het Amsterdamse theatergezelschap Mugmetdegoudentand heeft een hele reeks fijne voorstellingen klaarstaan die je gewoon thuis, via YouTube, kunt bekijken. mugmetdegoudentand.nl

ZELFHULPTALK

Hoe blij je optimistisch in tijden van onzekerheid? The School of Life helpt je. Met elke dag een (gratis!) online talk waarin filosofen en psychologen de vraagstukken van deze tijd bespreken. theschooloflife.com

ORKATER & CHILL

Voor muziektheatergezelschap Orkater stond de voorstelling *Fabel* op de planning: een stuk vol wonderlijke experimenten van beestelijk gedrag, ofwel: het feest van menselijke samen-zijn. Dat kon helaas niet doorgaan. Met streamingdienst Orkater & chill hoopt het gezelschap mensen toch samen te brengen. Met elke dag een voorstelling uit het archief. orkater.nl

LEGE ZAAL

Tijd over? Leer over slagwerk, strijkers en timbre

van houtblazers met de concerten van het Koninklijk Concertgebouworkest op video. Wie liever anderen aan het werk ziet, kan inschakelen voor de wekelijkse Concertgebouw Sessions: intieme optredens op onverwachte plekken in het gebouw. concertgebouw.nl

GESPREK VAN DE DAG

De zalen van De Balie zijn gesloten, maar dat betekent niet dat de gesprekken over kunst, cultuur en politiek niet door kunnen gaan. De Balie zet het publieke gesprek, samen met verschillende gasten, voort met De Balie Live. debalie.nl

WORD MUZIEKEXPERT

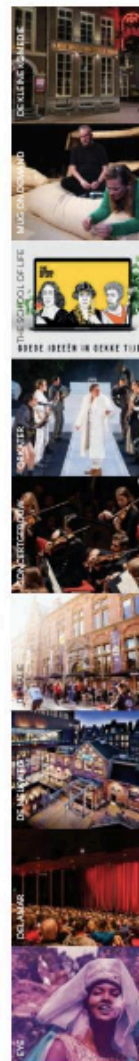
Poppodium De Melkweg doet via Melkweg on demand dagelijks een speciale lijst van alles wat met goede muziek te maken heeft. Van podcast tot docu en van playlist tot muzieklessen om thuis eens te proberen. melkweg.nl/melkweg-on-demand

QUARANTAINETHEATER

Het DeLaMar Theater brengt de beste voorstellingen online, van complete musicalregistraties tot 'quarantaine'-toneelstukken. Luister tijdens het thuiswerken naar de nummers van Lazarus, lach mee met de podcast *Man man man* of blijf op de hoogte met de podcast *Peptalk*. delamar.nl

FILMFAVORIETEN

Onder de noemen Thuiskijktips delen filmprogrammeurs van Eye hun favoriete films uit het online aanbod Top-100-filmlijstjes. Ook krijg je een kijkje in de collectie met vroege, experimentele films en Nederlandse speelfilms tot en met 1975. eyefilm.nl

FOTO'S: ANNE DOKTOR (CONCERTGEBOUW), 1508 ROELOFFSEN/TWICER (DELAMAR), MARCEL CAMUS (ORFÈU NEGRO), ALPHONS NIJL-WANHUIS (ELINE KOMEDIE), SANNE PEFFER (MUG MET DE GOUDEN TAND), BEN VAN DUIN (ORKATER)